- 102 -

TEKÂSÜR SÛRESİ

Mushaf'taki sıralamaya göre kitabımızın 102., Nüzûl sıralamasına göre 16., Mufassal sûreler kısmının on dördüncü grubunun üçüncü ve son sûresi olan Tekâsür sûresi, Mekke'de nâzil olmuştur. Âyetlerinin sayısı 8'dir.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Resûlü'ne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

1-2. "Çoğunluk olmak iddianız sizi o kadar meşgul etti ki, mezarları ziyaretle oradakileri de sayacak kadar oldunuz. 3. Hayır; öyle olmayın; yakında bileceksiniz. 4. Hayır; gözünüzü açın; yakında bileceksiniz. 5. Dikkat edin, şâyet yaptığınızın sonucunu kesin olarak bir bilseniz! 6. Andolsun ki, cehennemi göreceksiniz. 7. Andolsun ki onu gözünüzle kesin olarak göreceksiniz. 8. Sonra o gün, size verilmiş olan her nîmetten sorguya çekileceksiniz."

Mekke de nâzil olmuş, insanların dünya ile aldanışlarını anla-tan bir sûreyle karşı karşıyayız. Malda evlâtta çokluk, ekonomik ve si-yasal güç elde etmek sevdasıyla çırpınan, ulaştığı ekonomik ve siya-sal gücüne mağrur olarak müstekbirce bir hayat sergileyen Allah'a da Allah'ın Allah'tan gelen hayat programına da ihtiyacı yokmuş gibi davranan insanlardan söz eden bir sûre. Dünyayı kıble edindikleri için cennetlerini dünyada arayan, dünyayı cennetleştirme cinnetine kapı-lan, dünyada ebedî kalacaklarmış gibi plan program yapan ve bu an-layışın tabii sonucu olarak âhireti, hesabı kitabı unutan ve gaflet için-de yaşayan ve bu yaşayışları şarampole yuvarlanacakları, başları sapma taşına vuracağı ana kadar süren ve en nihâyet sonunda ce-henneme yuvarlanan insanları anlatan bir sûre.

Ölene kadar bu gafletleri devam eden, dünyaya tapınan insan-lar. Öldükleri anda gerçeği anlayacaklar. Artık O zamanda Ama anla-maz olsunlar. Ne kıymeti olacak da bu anlamanın? Zorunlu olarak an-layacakları bir günde anlamalarının ve günâhlarını itiraf etmelerinin ne kıymeti olacak da? Kur'an'ın başka yerlerinde görüyoruz ki reddettik-leri gerçekle karşı karşıya geldikleri zaman anlayacaklar ve itiraflarda bulunacaklar: Ya Rabbi! Biz günâhlarımızı itiraf ediyoruz! Yâni bu ha-yatı yaşarken yeniden dirilmeyi inkâr ederken hayatımızı bu anlayışa bina ederek, ahiret yoktur! öldükten sonra dirilme yoktur! Hesap kitap yoktur! düşüncesine bina ederek günâhlar peşinde koştuğumuz için ne büyük hata ettiğimizi anladık! diyecekler. Ama geçmiş olsun, bunu dünyada anlayacaklardı. Bunu dünyada anlayıp hayatlarını bu inanca bina edeceklerdi.

Sûrede Rabbimiz yarın olacakları bugünden haber vererek gaflet içinde dünyayı kıble edinen ve gözleri kapalı olarak ateşe doğru giden insanları uyarmaktadır. Boyunlarına bir ğıl geçirilmiş, önlerini ve arkalarını göremeyecek kadar dünya sarhoşu olmuş insanların yarın başlarına gelecekler bugünden ortaya konularak akılları başlarına getirilmek isteniyor.

Sûre, insanların, nimet olarak verilen dünyaya ait şeyleri ken-dilerine ilâhlar edinip, onlara tapınmalarını şiddetli bir üslûpla tenkid ederek, böyle davrananların ahirette uğrayacakları elim azabı haber vermektedir. İnsanoğlu, haktan uzaklaşıp, cehaletin karanlığında kay-bolduğu zaman, dünyaya ait olan maddî menfaatlere o derece değer verir ki, sanki ebediyen kaybetmeyecekmiş gibi onlara hizmet etmeye, varlıklarıyla öğünmeye başlar. Resulullah (s.a.s) insanın bu süflî yönünü; "Eğer insanoğlunun elinde iki vadi dolusu mal olsa, üçüncü vadiyi ister. İnsanoğlunun gözünü ancak toprak doyurur" (Buharî, Rikak, 10) ifadesiyle veciz bir şekilde ortaya koymaktadır. Allah Teâ-lâ, malları ve çocukları birer imtihan aracı kılmış, onların veriliş hikmetini kavrayanlara da büyük ecirler vadetmiştir: "Bilin ki, sizin için mallarınız ve evlatlarınız ancak bir imtihandır ve asıl büyük mükâfat elbette Allah nezdindendir" (Enfal,28).

İşin hakikati böyle olmakla birlikte cahilî toplumlar arasında mal, evlat ve soy gibi unsurlar birer üstünlük sebebi ittihaz edilmiş, üs-tünlük iddiasında yarışma ve çekişmelere kaynak olmuşlardır. Bu ko-nu da o kadar ileri gidilmişti ki, hayatta olanların sayısı yetmediği için, mezarlıklara giderek oradaki ölülerin sayısını bile işin içine katıp çok-luklarını iftihar vesilesi yapıyorlardı.

Sûre, bu gibi mal, evlat ve değişik dünyevî varlıklarla iştigal e-dip her şeyi unutarak, ibadet edercesine onlara bağlanan ve bunu di-ğer insanlara üstünlük aracı olarak kullanan toplulukların, yaptıkları bu mantık dışı hareketin onları ilâhî gerçeklerden ne kadar uzaklaştır-dığını açıklamakta ve onları gelecekte ilâhî azapla uyarmaktadır: "Çoklukla övünmek, sizi kabirlere varıncaya kadar meşgul etti. Hayır! İleride bileceksiniz" (1-4).

Allah Teâlâ, eğer insanlar iddia ettikleri gibi gerçekten bilgi sa-hibi olsalardı, cehennemin varlığının hakikatini anlayacaklarını ve bu gibi sapık işler işlemekten kaçınacaklarını bildirmektedir: "Hayır, kesin bilgi ile (gerçeği) bilseydiniz mutlaka cehennemi görür (onun varlığını gözle görmüş gibi kabul ederdiniz)" (5-6).

Dünya hayatına dalıp, dünyada terk edip gidecekleri şeyleri çoğaltmak için, yeryüzündeki varlık gayesini unutan, gaflet içerisin-deki insanlar, bu hayatı bitirdikleri zaman, cehennem gözlerinin önüne getirilecek ve yeryüzünde verilen nimetlerin hesabı kendilerinden sorulacaktır: "Sonra cehennemi bizzat gözünüzle mutlaka göreceksiniz. Sonra o gün, verilen her nimetten sorguya çekileceksiniz" (7-8) .

Bu kısa mukaddimeden sonra inşallah sûrenin âyetlerini tek tek tanımaya çalışalım inşallah.

Sizi oyaladı, sizi meşgul edip alıkoydu. Mal, mülk, ev, bark, dükkan, tezgah, servet ve çocuklarda çoğalma sevdası, ekonomik ve siyasal güce ulaşma derdi, şişme tutkusu sizi oyalayıp sarhoş hale getirdi.

"İlha", önemsiz ve değersiz olan bir şeyi bırakıp onun yerine değersiz bir şeye talip olmak anlamına gelir. "Lehv" de gaflet demektir. İnsanı Allah'a kulluktan koparan her şey lehviyyattır.

"Tekasür" de çokluk, çoğalmak, çoğaltmak demektir. Çoğaltmaya çalışmak, çokluk derdine düşmek demektir. Veya çoklukla öğünmek, çokluk yarışına girmektir. Veya çokluk sahibi olmakla böbürlenip insanlara tepeden bakmaktır. Malda, evlâtta, makamda, koltukta çokluk derdine düşerek, bunlarla Allah'a kulluğu terk etmektir.

Öyleyse ey insanlar, dünyalıklar konusunda bu çoğalma derdi ve bu büyüme arzusu sizi o kadar oyaladı ki, ekonomik güce ulaşma tutkusu gözlerinizi o kadar kör etti ki, sizin için ondan çok değerli şeylerden elha yaptı, alıkoydu, gafil hale getirdi. Bir ğıl gibi bu tekasür arzusu sizin boyunlarınıza öyle bir dolandı ki, Allah'a kulluğa zamanınız kalmadı. Bu çoğalma derdi gecenize gündüzünüze öyle bir musâllat oldu ki, bir an durup düşünecek, durumunuzu değerlendirip Allah yoluna girecek zamanınız kalmadı. Tutkusu haline geldiğiniz, kıbleleştirdiğiniz ekonomik çokluğa ulaşabilmek için Allah'ın haram-helâl yasalarını öğrenecek zamanınız bile kalmadı. Çocuklarınızın dinî eğitimleriyle ilgilenecek zamanlarınız kalmadı. Servet toplama derdi sizi öylesine gâyenizden uzaklaştırdı ki, ahireti aramayı unuttunuz. Ahiret-teki hesabı, kitabı unuttunuz. Öyle bir gaflet içine gömüldünüz ki, bu gafletiniz mezarları ziyaretinize kadar devam etti. Yani ölünceye, kabre yuvarlanıncaya, üzerinize toprak atılıncaya kadar devam etti.

Rabbimiz, sûresiyle bizi uyardığı halde sanki bu uyarıları hiç duymamışçasına, sanki burada anlatılan bizler değil de başkalarıymış gibi hep mal, mülk peşinde koşturuyoruz. Hep dünyalıklar konusunda yarışıyoruz. Aman daha çok malım olsun, aman daha çok markım, dolarım olsun. Daha çok dükkan, ev, araba, arsa, daha çok şan, şöhret, alkış, koltuk, makam, daha iyi model, daha güzel sofra adına yarışıyoruz. Ama Allah korusun da içimizde daha iyi Müslüman olalım, daha salih kul olalım, daha iyi makam elde edelim diyen yok. Cennette daha âli makamları elde edelim, daha güzel kulluk yapalım diye bunu dert edinen pek kalmadı.

Allah'a karşı böyle bir iman zaafına uğramış günümüz insanını müthiş bir hırs, korkunç bir doyumsuzluk duygusu bürüdüğü için bakıyoruz hep çokluk derdi, hep büyüme endişesi sarmıştır. Veya küçülme korkusuyla, aç kalma korkusuyla insanlar yanıp yakılmaktadır. Halbuki pek çoğumuzun normal şartlarda yedi sülalesine yetecek kadar malı olduğu halde, torununun torunlarına bile yetecek kadar yiyeceği olduğu halde, hâlâ dünya hırsı içinde boğulup gidiyorlar.

Bakara'da Rabbimizin Yahudilere dünya sevgisinin içirildiğinden haber vermesi gibi, sanki bugün kimi Müslümanlara da mal, mülk sevgisi içirilmiştir. Mal, mülk, çokluk peşinde koşarken Allah'a kulluğu unuttukları için Yahudilere zillet ve meskenet damgası vurulduğu gibi, kimi Müslümanlara da aç kalma korkusu, aç kalma damgası vurulmuştur. Tüm dünya kendilerinin olsa bile doymaz hale getirilmişlerdir. Üçü bulamazlarken dörde doymaz, ona doymaz hale gelmişlerdir.

Tıpkı deniz suyu içen insan gibi doyumları ve durak noktaları yoktur. İnsanların ellerindekilerinin tamamını alsalar bile yine de doymamaktadırlar,

doymuyorlar. Ekonomik güçleri geçen yıla oranla bu yıl en az iki-üç misli artmasına rağmen yine de kölelikleri devam ediyor. Malları arttıkça aynı oranda kölelikleri de artıyor. Bir türlü doymu-yorlar, doyamayacaklar da bu gidişle. Başka değil ancak gözlerini toprak doyuracak bu insanların.

Bundan yirmi-otuz yıl öncesine gidin, şuradaki insanlardan hiçbirisinin şu anda ulaştıkları ekonomik güçleri yoktu. Ama görüyorum ki mal-mülk çoğaldıkça meşguliyeti de o oranda artmaktadır. Dün Allah için bir şeyler yapacağım diye koşturan pek çok Müslüman'ın, bugün malının, mülkünün başından ayrılacak zaman bulamadıklarını görüyoruz. Hattâ okuyacak, namaz kılacak zamanlarının bile kalmadığına şahit oluyoruz.

Bakıyoruz sanki bugün Müslümanların derdi az evvel ifade ettiğim konulardır. Yani bugün Müslümanlar sanki Kur'an'ın ve Rasulul-lah'ın ısrarla ashabını uyardığı dünyanın peşine takılmadan yanalar. Hani bir hadiste anlatılır: Ashabın fakirlerinden bir grup bir yanlışın içine düşerek gelip Rasulullah'a dert yanarlar. "Ey Allah'ın Resûlü, zenginler tüm mükâfatları alıp götürdüler. Bize bir şey kalmadı. Bizim kıldığımız namazı onlar da kılıyorlar, bizim tuttuğumuz orucu onlar da tutuyorlar. Ama onlar bizden farklı olarak mallarının zekatını da veriyorlar. Halbuki biz bundan mahrumuz. İlim peşinde, kulluk peşinde koşacağız diye bizim mal, mülk toplayacak zamanımız olmadı. Dünyayla ilgilenecek zamanımız olmadı. Şimdi o zengin kardeşlerimizi kıskanmıyoruz ama bize bir yol göster. Biz ne yapalım? Biz de dünyalık peşine düşelim mi? Biz de işe, aşa atılalım mı? Biz de mal, mülk sahibi olmaya çalışalım mı?" dediler. Ashabın bir dönem düştüğü ve Rasulullah'ın ikazından sonra vazgeçtikleri servet toplama derdi Müslümanların kıblesi haline gelmiştir. Herkes bunun derdinde. Herkes biraz daha büyüme derdinde. Efendim acaba Vehbi Koç nasıl zengin oldu? Biz de onun gibi olabilmek için ne yapmalıyız? Para kazanmanın yolları nedir? İnsanlar bugün bunun derdindeler. Birisi geliyor şunu mu yapsam daha çok kazanırım? Yoksa bunu mu yapsam? Ne yapıp etsem de bir zengin olsam? Ne yapsam da Allah'ın rızasını kazanabilirim diyen yok. Sanki mal, mülk sahibi olmak toplumda, Allah katında bir üstünlük sebebi kabul edilmektedir.

Maalesef bugün Müslümanlar tüm bu âyetleri diskalifiye edercesine kâra, kazanma, daha fazla büyüme, daha fazla şişme esasına dayalı bir hayat programı gerçekleştirmenin hesabı içine düşmektedirler. Gerçekten hangi vahiy biriminin, hangi âyet grubunun, hangi peygamber modelinin Müslümanlara bu hayat felsefesini empoze ettiğini anlamak mümkün değildir.

Bakıyoruz bugün hemen hemen Müslümanların hepsi, hacısı, hocası da dahil olmak üzere geceli gündüzlü daha fazla kazanmak, daha fazla büyümek, daha büyük ekonomik güce erişmenin hesabı içinde çırpınmaktadırlar. İşin

garibi ve anlaşılmaz yönü de, Müslümanlar bunu din adına yaptıklarını söyleyebilmektedirler. Efendim Müslüman zengin olmalıdır. Bugün bizlerin zengin olma hedefimiz, büyüme isteğimiz, daha fazla ekonomik güce ulaşma programımız daha iyi, daha faziletli Müslüman olmak içindir. Daha Müslümanca bir hayata ulaşmak içindir. Zenginleşirsek daha iyi Müslüman olacağımıza inancımızdan ötürü bunu yapıyoruz, diyerek Allah'a akıl vermeye, Allah'a yol göstermeye, Rasulullah'ı şartlandırmaya çalışıyorlar. Ya Rabbi biz bunu münasip gördük iyi bir Müslümanlık için, herhalde sen de bundan başka bir şey demezsin! Ya Rasulullah herhalde sen de bizim keyfimize uygun olarak sözlerini bir daha gözden geçirmek zorundasın, demeye çalışıyorlar.

Halbuki Allah indirdiği âyetlerin hiçbirinde, kitabının hiçbir yerinde: "Ey Müslümanlar! Aman ha! Ne yapın, yapın daha fazla zengin olmaya çalışın! Bütün gücünüzü, bütün kafanızı, bütün kalbinizi, bütün imkânlarınızı, bütün mesainizi, bütün zamanlarınızı mal, mülk toplamaya harcayın! Ne yapıp yapıp kendinizi zekat verecek bir konuma getirin! Fark etmez ben zaten lüks olsun diye indirdim onu, kitabımı tanımasanız da olur! Laf olsun diye gönderdim Peygamberi, onunla diyalog kurmasanız da olur. Siz bırakın bunları da aman para kazanmaya bakın! Zira zenginler benim katımda daha üstündür!" diye bir âyet indirmedi. Ben bugüne kadar Kur'an'ın hiç bir yerinde böyle bir âyet görmedim. Rasulullah efendimizin sözlerinin hiç birisinde böyle bir emir duymadım.

Evet dünya, dünyalıklarda çokluk derdi sizi o kadar oyaladı ki, sizler dininizin temel kaynaklarıyla tanışma imkânı bulamadınız. Kitabı ve sünneti tanıma imkânı bulamadığınız için de hevâ ve heveslerinizin peşine takıldınız. Hevâ ve heveslerinizi vahiy yerine ikâme ettiniz. Allah'ın gönderdiği hayat programından gafil oluşunuz, sizi kendi hevâlarınızı putlaştırmaya götürdü. Dünya sizi vahyi tanımaktan alıkoydu da, vahiy yerine gazete sayfalarından, takvim yapraklarından devşirdiğiniz lehviyyatı, lağviyyatı din zannettiniz. Büyüme ve şişme derdinizin bir hadiste anlatıldığı gibi iki aç kurdun bir koyun sürüsüne verebileceği zarardan çok daha fazlasıyla dininize verdiği zararı fark edemediniz. Dininizi parçalayıp dünyanıza yamadınız. Dünyanız için dininizi berbat ettiniz. Böylece bozuk düzen bir hayatın içinde yuvarlanıp gittiniz, ta mezara varıncaya, oradaki azapla burun buruna gelinceye kadar.

Veya bu âyetin bir başka mânâsı da şöyledir: Dünyaya o kadar değer verdiniz ki, mal, mülk sizin için o kadar hedef oldu ki, dünya sizi o kadar oyaladı ki, mallarınıza ilişkin görevlerinizi unuttunuz. Mallarınız üzerinde Allah'ın söz sahipliğini unuttunuz. O malların gerçek sahibinin o mallar konusunda iktisap ve sarf yasalarını unuttunuz. Yani kazanma ve harcama yolları konusunda Rabbinizin emir ve yasaklarını unuttunuz. Haram-helâl sınırları tanımadan kazanmaya ve harcamaya yöneldiniz. Ve de ihtiyarlayıp da

bir ayağınız çukura doğru meyledince, yani kabirleri ziyarete yaklaştığınız günlerde de şu şuraya, bu buraya gibi taksimatlar yapmaya koyuldunuz. Ölüm döşeğinde işte malımdan şunları şuraya, bunları da buraya verin gibi taksimlere koştunuz. Halbuki o noktadan itibaren o mallarınız sizin değildir. Bakın Allah'ın Resûlü bir hadislerinde şöyle buyurur:

"Ademoğlu hep, "malım, mülküm, malım mülküm" der. Halbuki senin malın; yiyip tükettiğin, giyip eskittiğin veya sadaka olarak verip de onayladığından başkası değildir."
(Müslim 2958 Numaralı hadis)

Yani bunların dışında harcamayarak elinde kalan malın senin değildir, diyor Allah'ın Resûlü. Ya da bu biriktirdiklerinin insana hiç bir faydası olmayacaktır. Çünkü artık onlar varislere aittir. Kendi malı değildir artık onlar. Hayatında Allah için harcamayan kişi başkaları için mal biriktiriveren kimsedir. Yani onu tuttuğu sürece kişi onun esiri ama harcadığı sürece de mal onun esiridir.

Veya kabirleri de gördünüz. Hayattayken zaman zaman kabirleri de ziyaret edip oradakileri gördüğünüz halde, yine de akıllarınızı başlarınıza almadınız demektir mânâ. İşte görüyorsunuz kabirleri. Muttali oluyorsunuz oradakilere. Mal, mülk sahibi mi? Orada da var. İki çocuklu, beş çocuklu mu? Orada da var. Ağa, patron, kral, kraliçe mi? Orada da var. Üstelik orada peygamberler var ama şu anda yeryüzünde peygamber yok. Yani yerin altı bu anlamda üstünden daha değerlidir. Sizlerden çok daha zenginler, sizden çok daha güçlüler ve şerefliler şimdi mezardadırlar. Siz mezarları da ziyaret ediyorsunuz ama yine de akıllarınızı başlarınıza alıp bu gafletten kurtulmuyorsunuz.

Veya mal, mülk konusunda, evlâd-u ıyal konusunda, soy sop konusunda, kavim, kabile, millet, devlet konusunda ırkçılık kokan öğünmeleriniz o dereceye vardı ki, sizi kabirlerdekileri bile sayıp dökmeye götürdü.

Veya kabirdekilere intisap derdi sizi öyle bir noktaya götürdü ki, kabirdekilerle övünmeye, onlara sığınmaya, onlardan istimdat etmeye, hayatınızı kabirlerden ve kabirdekilerden düzenlemeye, oradakilere bel bağlamaya, Allah'ı unutarak kabirdekilere dua edip yardımınıza çağırmaya kadar götürdünüz işi. Hiçbir şey yapmaya güç yetiremeyen kabir ehlinden medetler ummaya ve onlarla övünmeye, onlara intisapla avunmaya başladınız ve bunun tabiî neticesi olarak da kitap ve sünnetle ilgiyi kesip vahiyden gafil hale geldiniz. Bu durumlarınız sizi vahiyden uzaklaştırdı. Bu intisaplarınızın sizleri kurtaracağı zehabına kapılarak vahye karşı ilgisiz hale geldiniz.

Veya grup, hizip, klik çokluğuyla övünmeniz, buna güvenmeniz sizi gurura ve itminana sevk etti de sizi zikirden alıkoydu. Onlarla, onların kitaplarıyla, onların bilgileriyle övünmeniz sizi vahye gitmekten alıkoydu. İşte görüyoruz şu anda birileri hocalarıyla, üstatlarıyla, efendileriyle, berikiler cemaatlarıyla, ötekiler şeyhleri, hacılarıyla kesin cennete gideceklerini iddia ediyorlar. Bu yolla cennete gitmek varken başka hiçbir şeye ihtiyaçlarının olmadığını söylüyorlar. İşte bilelim ki bizim bu mutmain halimiz değişimin önündeki en büyük engeldir. Bizim değişimimizin önündeki en büyük engel budur.

Yahudi'nin değişiminin önündeki en büyük engel buydu çünkü. Onlar bu inançlarından dolayı değişmeye gerek görmediler. Mutmaindiler çünkü bu konuda. Ellerinde Tevrat vardı, onunla bilgileniyorlardı. Kur'an'a da, peygambere de ihtiyaçları yoktu. Bu halleriyle cennete girecek olan bu insanlar, İslâm'ı kabule gerek görmediler. İşte bakın bu mutmain ve değişime gerek duymayan, değişime razı olmayan, statik ve durağan hayatlarını, geleneklerini devam ettirmeden ya-na olan bu insanlara Rabbimiz sûrenin bu âyetiyle uyarılarda bulunuyor. Bu tatmin oluşlarınız, bu öğünmeleriniz sizi Allah'ın zikri olan kitaptan alıkoydu buyuruyor.

Veya sizin o çoklukla, mal çokluğuyla ilişkiniz mezara kadar sürdü, övündüğünüz mallarınız sizinle birlikte mezara kadar geldi ama çokluğuyla oyalanıp durduğunuz mallarınız o andan itibaren sizi terk etti, size bir fayda sağlamadı demek olacaktır mânâ. Bakın Bu-hârî'nin Enes bin Mâlik'ten rivâyet ettiği bir hadislerinde Allah'ın Resûlü bu hususu şöyle anlatır:

"Ölen kimseyi üç şey izler. Bunlardan ikisi geri döner, birisi onunla birlikte kalır. Ölüyü, ailesi (Çoluk çocuğu), malı, mülkü ve ameli takip eder. Bunlardan ailesi ve malı mezardan geri döner, ameli onunla beraber kalır."

Hayır hayır ileride bileceksiniz. sonra yine hayır, ileride, çok yakında bileceksiniz. Hayır hayır iş öyle değil, durum sizin bildiğiniz gibi değil, vazgeçin bu anlayışlarınızdan, değiştirin bu gidişlerinizi, yakında bileceksiniz, sonra yakında yine bilecek ve anlayacaksınız. Yani mutlaka yakında bileceksiniz, andolsun yakında anlayacaksınız. Bu dünyaya tapınmalarınızın, bu dünyayı putlaştırıp klikleştirmelerinizin, bu fânîyi hedeflemelerinizin, bu çoklukla aldanışlarınızın, bu fânîyi bâkîye tercih edişlerinizin ne anlama geldiğini yakında bileceksiniz.

İşte bilesiniz ki bu haberi ben size sizin yarın zorunlu haberdar olup reddetme imkânlarınızın olmayacağı bir dönemden önce haber veriyorum. Rahmân olduğum için, Rahîm olduğum için, size sizden çok merhamet ettiğim için şimdiden sizleri uyarıyorum, diyor Rabbi-miz. Gelin kulak verin Kur'an'a.

Gelin dinleyin beni. Gelin inat etmeyin. Değilse yarın mecburen dinleyeceksiniz ama iş işten geçmiş olacak, diyor Rabbimiz.

Yarın anlayacaksınız bu çokluğuyla övündüğünüz ve uğrunda Allah'a kulluğu terk ettiğiniz mallarınızın ve çocuklarınızın sizi kurtaramadıklarını. Rabbinizin huzuruna yalnız, yapayalnız geleceksiniz. Yalnız olarak hesaba çekileceksiniz. Ağalar yalnız, paşalar, müdürler, amirler, krallar, kraliçeler, zenginler, servet sahipleri yalnız, herkes yalnız olarak Allah'ın huzuruna gelecek.

"O gün, kişi kardeşinden, annesinden babasından, karısından ve oğullarından kaçar. O gün, herkesin kendine yeter derdi vardır."

(Abese 34)

"Onlara: "Andolsun ki, sizi ilk defa yarattığımız gibi size verdiklerimizi ardınızda bırakarak bize birer birer geldiniz; içinizde Allah'ın ortakları olduğunu sandığınız şefaatçilerinizi beraber görmüyoruz. Andolsun ki aranızdaki bağlar kopmuş, ortak sandıklarınız sizden ayrılmışlardır" denecek."

(En'âm 94)

Evet daha önce dünyaya ilk geldiğiniz zaman nasıl yalnızsanız, şu anda da bize yalnız geliyorsunuz. Dünyaya geldiğiniz günü bir düşünün. Yalnızdınız, yapayalnızdınız. Gücünüz, kuvvetiniz, imkânınız, saltanatınız, paranız, pulunuz, bilginiz, çevreniz, krediniz, makamınız, mansıbınız, hiçbir şeyiniz yoktu. Aciz, güçsüz, kuvvetsiz bir be-bek olarak dünyaya gelmiştiniz. Bütün bu imkânları size veren Rab-binizi unuttunuz da ona karşı tanrılık iddiasına kalkıştınız. Zannettiniz ki bütün bunları kendiniz kazandınız? Zannettiniz ki hayatın sahibi sizlersiniz. Zannettiniz ki hayatın sahibi kendinizsiniz. Zannettiniz ki, size hiç ölüm gelmeyecek ve hesaba çekilmeyeceksiniz.

Hayır hayır! Aldandınız, hayatın da, ölümün de sahibi Allah'tı. Bakın şimdi hayatınızı, gençliğinizi, güzelliğinizi, gücünüzü, saltanatınızı, çevrenizi, paranızı, pulunuzu, iktidarınızı arkanızda bırakıyorsunuz. Hani nerede mallarınız? Nerede koltuklarınız? Nerede saltanatınız? Nerede tanrılığınız? Nerede peygamberliğiniz? Hani nerede vahiyleriniz? Nerede kullarınız? Nerede size alkış tutan ve sizin kanunlarınıza itaat eden gönüllü kullarınız? Nerede sizin o gönderdiğiniz vahiylerinizi halka uygulama kavgası veren gönüllü peygamberleriniz? Nerede güvendikleriniz, dayandıklarınız? Nerede size sadâkat yemini yapan yardakçılarınız? Hani niye terk etti onlar sizi? Hani şu sizin şefaatçilerinizi da göremiyoruz. Niye gelmiyorlar sizi bu durumdan kurtarmaya? Hani koltuklarının altına girerek sizi kurtaracaklarına inandığınız için kendilerinden talimatlar alarak uygulamaya çalıştığınız ağabeyleriniz

nerede? Hani karşılarında sığınma talebinde bulunduklarınız? Kendilerine dua edip imdadınıza çağırdıklarınız nerede? Onları da göremiyoruz, denecek.

Evet yakında bilecek ve anlayacaksınız bunu. Sonra yakında yine anlayıp bileceksiniz. Buradaki “Kella”lar tekit içindir. Yani ben size demedim mi? Ben sizi uyarmadım mı? gibi bir anlam taşımaktadır. Veya birincisi: “Ey Kâfirler sizler yakında neyle karşılaşacağınızı bileceksiniz” demektir, ikinci cümle de: “Ey mü’minler sizler de yakında yaşadığınız bu hayatın size nasıl bir cennet sağladığını bileceksiniz” demektir.

Ya da bu cümlelerden birincisi kabir azabını, ikincisi de ahiret-teki cehennem azabını anlatır. Hattâ bu âyetin kabir azabına delil olduğu söylenmiştir. Râzî’nin tefsirinde anlattığına göre Ebu Zer efendimiz der ki: “Bunu bana Ali bin Ebu Talib böylece tefsir edene kadar benim kabir azabı konusunda şüphem vardı, ama şimdi bu konudaki şüphelerim izale oldu.”

Yakında kabir azabıyla ve cehennem azabıyla bilecek ve anlayacaksınız. Ölümünüzden itibaren her dönem gittikçe artan bir bilişle bileceksiniz.

Hayır, eğer sizler kesin bir bilgiyle, yakın bir bilgiyle bilseydiniz, andolsun o çılgın ateşi, cehennemi elbette görecektiniz. Sonra onu hiç tartışmasız yakın gözüyle görmüş olacaksınız.

Âyetin mânâsını iki türlü anlamaya çalışıyoruz: Ya buradaki “Lev” şart edatının cevabını mahzuf olarak düşünüyoruz, ki o zaman mânâ şöyle olacaktır: Eğer yakın bir bilgiyle bilseydiniz asla böyle yapmazdınız. Eğer bilseydiniz böyle çoklukla oyalanıp dünyaya tapınmazdınız. Eğer bilseydiniz fânîyi alıp bâkîyi terk etmezdiniz. Bilseydiniz böyle bir hayat yaşamazdınız anlamına gelecektir.

Ya da buradaki şart edatının cevabı:

Cümlesidir. Yani eğer yakın bir bilgiyle, kesin bir bilgiyle bilseydiniz, elbette cehennemi görürdünüz, görecektiniz. Eğer yakın bir bilgiye sahip olsaydınız... Kur’an’ın başka yerlerinde görüyoruz ki, gerçek bilgi vahiydir.

“Eğer sen sana gelen ilimden sonra hâlâ onların hevâ ve heveslerine uyarsan Allah’tan sana hiçbir dost ve yardımcı yoktur.”
(Bakara 121)

“Peygamberim, eğer sen sana gelen ilimden sonra onların isteklerine arzularına uyarsan, sevgilerine nefretlerine, düşüncelerine, sosyal sistemlerine,

ekonomi anlayışlarına, eğitimlerine, ceza kanunlarına, ahiret görüşlerine yahut ahlâk ve siyaset yapılarına uyarsan artık senin için Allah'tan ne bir dost vardır, ne de bir yardımcı."

Sana gelen ilimden sonra, diyor Rabbimiz. Peki ne gelmişti Rasulullah'a? Vahiy gelmişti. Öyleyse buradaki ilim Kur'an'dır, vahiydir. Çünkü peygamberimize gelen vahiydi. Eğer sen, sana gelen bu vahyi bırakır da onların ilme dayanmayan hevâ ve heveslerine uyacak olursan artık dostun da yoktur, yardımcın da diyor Rabbimiz.

Öyleyse eğer yakın bir bilgiyle bilseydiniz mutlaka cehennemi görürdünüz âyetiyle anlatılan şey şudur: Eğer sizler vahiy bilgisine sahip olsaydınız, eğer Kur'an'dan haberdar olsaydınız, eğer olaylara Kur'an'ın gözlüğüyle bakabilecek bir duruma gelseydiniz, mutlaka cehennemi görürdünüz. Demek ki cehennemi bilmenin yolu, vahyi tanımaktan geçmektedir, Kitap ve Sünnetten haberdar olmadan geçmektedir. Cehennem de, cennette ancak vahiyle bilinir. Çünkü cehennem gaybî bir konudur. Ve o konuda vahyin dışında başka hiçbir kaynaktan bilgilenmemiz mümkün değildir. Öyleyse kitabı, sünneti tanımayan bir toplumun cenneti de, cehennemi de tanıması mümkün değildir. İlme'l yakîne sahip olmayan birisinin gözleriyle görmüş gibi cehennem konusunda bilgi sahibi olması mümkün değildir.

Yakın demek, yüzde yüzden de öte kesin bilgi demektir. Kur'-an-ı Kerîm kendisi için, ahiret için yakın ifadesini kullanır. Çünkü yüzde yüzden de kesindir Kur'an'ın ortaya koyduğu bilgiler. Tabi Allah böyle dediği için öyledir diyoruz.

Bakın Ankebût sûresi, kişinin Allah'la bildiği bilginin kendi kendine bildiği bilgiden her zaman üstün olduğunu haber veriyor. Kişinin Allah'la öğrendiği bilgi, kendi kendine öğrendiği bilgiden her zaman üstündür.

Öyleyse bakın burada diyor ki Rabbimiz: "Eğer sizler yakın bilgisine sahip olsaydınız, yani Kur'an bilgisine sahip olsaydınız elbette gözle görmüş gibi hattâ ondan daha yakın bir şekilde cehennemi görecektiniz, bilecektiniz ve ondan korunacaktınız. Çünkü gerçek bilgi amele götürür. Ameli gündeme getirmeyen, amelin konusu olmayan bilgi, bilgi değildir zandır. Gerçek âlimler Allah'tan korkan, Allah'la yol bulan, Allah'a karşı kulluk görevlerini ifa eden kimselerdir."

Maalesef bu toplum cenneti de, cehennemi de tanımıyor. Elbette vahyi tanımayan bir toplumun cennet ve cehennemi tanıması mümkün değildir. Cenneti ve cehennemi tanımayan bir toplumun birini hedef bilmesi, ötekisinden korunmaya çalışması da mümkün olmayacaktır. Öyleyse cenneti de, cehennemi de tanımanın, gözle görülmeden de öte kesin bir bilgiyle bilmek istiyorsak, bu

bilgiyi amele dönüştürüp cehennemden kurtulup cennete ulaşmak istiyorsak, başka çaremiz yok sürekli vahiyle beraber olmak, vahiyle bakmak ve vahiyle hareket etmek zorundayız. Bunun başka bir yolu ve çaresi yoktur.

Evet böyle vahiyle hareket eder hale gelince, o cehennemi gözle görmüş gibi olacaksınız, sonra da:

Yemin olsun ki, o cehennemi yakın gözüyle de göreceksiniz. Ahiret günü yaptıklarınızın hesabını ödemek üzere Rabbinize arz olunduğunuz zaman mutlaka onu dünya gözüyle, baş gözüyle de göreceksiniz. Gerçek bir görüşle, şüphesi olmayan bir görüşle onu göreceksiniz. Birinci görüş dünyada görüş, ikincisi de ahirette görüştür. Ya da birinci görüş uzaktan görüş, ikincisi de bizzat o cehennemin içine girerek şüphesiz görüştür.

Sonra o gün muhakkak ki her bir nîmetten sorguya çekileceksiniz. Hasan Basri gibi kimi selefin anlayışına göre burada nîmetlerden sorguya çekilecek olanlar kâfirlerdir. Çünkü dünyada istifade ettikleri nîmetlere karşılık Allah'ın istediği şekilde bir hayat yaşayan mü'minler bunun dışındadır. Ama Allah'ın tüm bu nîmetlerinden istifade ettikleri halde nankörlük yaparak Allah'la savaşa tutuşan kâfirler bu nîmetlerin hesabını ödeyeceklerdir denmiş.

İkinci bir anlayışa göre burada hesaba çekilecekler hem mü'-minler hem de kâfirlerdir. Tirmizî'nin Ebu Hureyre efendimizden rivâyet ettiği bir hadislerinde Allah'ın Resûlü şöyle buyurur:

"Kulun kıyamet günü hesaba çekileceği ilk şey nîmetlerdir. Cenâb-ı Hak kuluna buyuracak ki: "Ben sana sıhhat vermedim mi? Seni soğuk suya kandırmadık mı?"

(Tirmizi 5/448)

Yine İbni Mâce'nin rivâyetinde şu hadise anlatılır: Bir gün Hz. Ömer, Rasulullah efendimize: "Ey Allah'ın Resûlü, bizler malımızı mülkümüzü terk etmiş, dinimiz için yerlerimizi yurtlarımızı terk etmiş kimseleriz. Daha hangi nîmetlerden sorulacağız?" deyince Allah'ın Resûlü şöyle buyurdu:

"Soğuk ve sıcaktan sizi koruyan evler, ağaçlar, çadırlar ve sıcak bir günde size sunulan soğuk sular."

(İbni Mâce 21/1387)

Yine Tirmizi'nin rivâyet ettiği bir hadislerinde Allah'ın Resûlü:

"Kul şu dört şeyin hesabını vermedikçe mahşer yerinde bir adım bile atamaz: Ömrü, malı, gençliği ve ameli." (Tirmizi 4/812)

Hattâ Nesâî'nin rivâyetinde bir defasında Allah'ın Resûlü kendisi gibi acıkan Ebu Bekir ve Ömer efendilerimizle birlikte bir sahâbenin evine uğrarlar.

O sahâbe biraz kuru hurma ve tatlı su ikram eder. Allah'ın Resûlü beraberindekilerle birlikte bunları yiyip içtikten sonra işte bu âyet-i kerîmeyi okur. O gün istifade ettiğiniz tüm nîmetlerden sorulacaksınız der. Bunun üzerine oradakiler derler ki: "Ey Allah'ın Resûlü, yediğimiz birkaç kuru hurma ve içtiğimiz de sudur. Bunlardan da mı hesaba çekileceğiz?" Allah'ın Resûlü buyurur ki, "evet bunlardan da hesaba çekileceğiz."

Hattâ hayatta belinde avret yerini örten bir peştamalın dışında hiç bir şeyi olmayan bir sahâbenin: "Ey Allah'ın Resûlü ben de hesaba çekilecek miyim?" şeklindeki sorusuna Allah'ın Resûlünün: "Evet soğuk su ve gölge" buyurduğu rivâyet edilir.

Evet şu anda istifade ettiğimiz tüm nîmetler Allah'tandır. Allah'ın bize sunduğu nîmetleri tek tek saymaya kalksanız bitiremezsiniz. Rabbimiz rahmeti ve merhameti gereği cömertçe tüm bu nîmetleri bizim istifademize sunmuştur.

Düşünün eğer bu dünya ve içindeki nîmetler insanların elinde olsaydı, insanların mülkünde olsaydı, acaba bu kadar cömertçe onu insanlara sunabilir miydi? Onu onların ellerinden bu kadar rahat alıp kullanabilir miydiniz? Bir düşünün. Eğer bütün bunların sahibi Allah değil de başkaları olsaydı, meselâ bunların sahibi insanlar olsaydı ne olurdu bizim halimiz hiç düşündünüz mü? Ne yapardı bu insanlar bize? Gece uyudun, ver parasını! Gündüzü idrak ettin, öde ücretini! Güneş'ten ısındın, güneşten aydınlandın çıkar parayı! Su içtin, ateşi kullandın sökül paraları! Hava yuttun, oksijen kullandın öde faturayı! Gölgede serinledin, bulutu kullandın çıkar parayı! Elmayı yedin, armudu ısırdın ver ücretini! derlerdi değil mi?

Evet eğer bütün bu nîmetler Allah'ın değil de başkalarının olsaydı halimiz bitikti. Şu gökyüzü, şu semamızın simasını süsleyen yıldızlar, şu gecemizin zülüflerini aydınlatan hilal, şu bize her saniye ısı ve ışık gönderen güneş, şu her an teneffüs ettiğimiz hava, şu kıymetini bilmeden tükettiğimiz sular bir insanın ya da insanların elinde olsaydı onu ondan bu kadar rahat alabilir miydiniz? İşte sizin böyle cömert bir Rabbiniz var.

Öyleyse kimin ekmeğini yiyip kimin kılıcını salladığınızı bir düşünün. Kimin nîmetlerinden istifade edip de kimlere kulluk ettiğinizi bir düşünün. Kimin evinde oturduğunuzu, kimin döşeğinde yattığınızı, kimin eşyalarını kullandığınızı bir düşünün! Düşünün de kime kul olmanız gerektiğini iyi anlayın! Hayatınızı kime borçlusunuz ve kimleri dinleyip kulluk ediyorsunuz? Bunun hesabını yapın. Siz bilirsiniz, isterseniz yapmayın ama unutmayın ki yarın tek tek bu nîmetlerin hesabı sorulacaktır sizden.

Bütün bunları yaratan, bütün bu nîmetlerle sizi perverde eden Allah'tan başka bir İlâh olmayacağını bilip dururken sizler ne kadar da az şükrediyorsunuz Rabbinize. Ne kadar da az teşekkür ediyorsunuz ona, diyor Rabbimiz.

Şükür, teşekkür verileni verenin yolunda kullanmaktır. Şükür, hayatı o hayatın sahibinin yolunda kullanmaktır. Şükür, dünyayı, hayatı, canı, malı, zamanı, imkânları, fırsatları onu verenin yolunda harcamaktır. Şükür nîmet cinsinden olur. Allah bize hangi nîmeti vermişse o nîmet cinsinden infakta bulunarak şükredilir. Hayatı onu bize veren Allah'ın istediği biçimde yaşamak, geceyi ve gündüzü onu bize lütfeden Allah yolunda kullanmak, aklı onu verenin razı olduğu yerde kullanmak, zamanı onu verenin razı olduğu yerde kullanmak Allah'ın rızasını tahsilde harcamak şükürdür. Hayatı o hayatın sahibine sormadan yaşamak, zamanı kendi bildiğimiz biçimde doldurmak, malı o malın sahibinin razı olmadığı yerlerden kazanıp onun razı olmayacağı yerlerde harcamak, elimizi, ayağımızı, gözümüzü kulağımızı onları bize verenin yolunda kullanmamak, varlığımızı onu bize vermeyenler yolunda harcamak, geceyi ve gündüzü onu bize verenin razı olmadığı şeyler yolunda itlaf etmek nankörlüktür. İşte Rabbimiz buyurur ki, insanların pek çoğu bunun farkında değillerdir, pek çoğu şükretmemektedir.

Tabi verdiği nimetlerden ötürü Allah'a şükretmesini bilmeyenler insanlara teşekkürü de bilemezler. Rablerine karşı şükürsüz yaşayanlar kendilerine iyilikte bulunan insanlara karşı da şükürsüzdürler. Bakın bu konuda size bir hadis okuyayım. Hadisi Cabir Bin Abdillah efendimiz rivayet ediyor.

"Kendisine bir iyilik yapılan kimse eğer bu iyiliği gündeme alır, söyler, zikrederse yapana şükretmiş olur. Ama yok eğer onu gizler, ortadan kaldırır, sanki yokmuş gibi davranırsa yapana nankörlük etmiş olur."

İnsanların insanlarla beraberliğini anlatan sosyal bir kuraldan söz ediyor peygamberimiz.

Söyleyin, size hiçbir kimse bir iyilik yaptı mı? Hayatınızda oldu mu böyle bir iyilik? Bana bugüne kadar hiç kimse bir iyilik yapmadı. Ömrün billah ben kimseden bir iyilik görmedim diyen birisi olur mu? Annesini atlasın, babasını unutsun, kardeşleri olmasın, komşuları yok olsun. İnsanlarla hiç beraber olmasın. Kimse ona iyilik yapmamış olsun. İyilik yapmasına zemin hazırlamamış olsunlar. Var mı böyle bir adam?

Halbuki birinin iyiliği bazen yapılası gereken bir şeyi yapmak şeklinde olur, bazen de yapılmaması gereken bir şeyi ortadan kaldırmak şeklinde olur. Öyle olunca mutlaka herkesin herkese bir iyiliği vardır. İşte böyle bir iyiliği kim ki zikreder, gündemde tutar, söyler, diline alırsa, filan bana şöyle bir iyilikte

bulunursa onu yapana şükretmiş, teşekkür etmiş olur. Dolayısıyla Allah'a da şükretmiş olur. Yani böyle bir imkân verdiğinde dolayı Allah'a da şükretmiş olur. Ama gizlerse, ama ağzına almaz, söylemezse, sanki ağzı eskir gibi gündeme almazsa, yokmuş gibi davranırsa küfretmiş, küfranı nimette bulunmuş olur.

Beraber yaşayan insanların bunu yapmaları zaten zorunludur. Eğer insanlar birbirlerine iyilikler sunmuşlarsa karşı tarafın hemen bunu açığa çıkarması, yani teşekkür etmesi gerekecektir. Mesela bir tehlikeden dolayı birisi uyardı sizi, gitmenizi, gelmenizi kolaylaştırdı, anlamanızı, bilmenizi, görmenizi kolaylaştırdı. Yani sizin işinizle sizi birleştirdi, size yardımcı oldu. Ona teşekkür edin, söyleyin ona onu. Bir daha birbirinizi göremeyeceksiniz belki. Çünkü o adam bunun bir iyilik olduğunu anlasın ve bunu herkese yapmaya devam etsin. Yol sordunuz, adres sordunuz birilerine, o da size gösterdi teşekkür edin. Eğer size gidilmemesi gereken bir yer, bir yol sorulmuşsa da ona bu konuda yardımcı olun. Onu engelleyerek bir taşla iki kuş vurmuş olun. Ya doğruyu göstererek, ya yanlışınızı hatırlatarak size yardım edenlere teşekkür edin. Çünkü Resul aleyhisselam diyordu ki "insanlara teşekkür etmesini bilmeyen Allah'a şükretmesini beceremez."

Evet diyor ki Rabbimiz, ey kullarım sizi ben yarattım. Hayatınızı bana borçlusunuz. Sadece bana şükretmeniz bana teşekkür etmeniz gerekirken, hayatınızı benim istediğim biçimde yaşamanız, bana teslim olup bana kulluk etmeniz gerekirken, tam aksini yaparak bana nidler, eşler, ortaklar aramaya, bulmaya kalkmayın! Rızasını kazanacağınız, kendilerine kulluk edeceğiniz, hayat programlarınızı kendilerine soracağınız, sistemlerini sistem kabul edeceğiniz benden başka Rabler, benim dûnumda efendiler bulmaya kalkmayın!

Veya beni sadece hayatın bazı bölümlerine karışan, ama öbür bölümlerde yetkisiz kabul etmeyin! Namazınıza karışan ama kılık-kı-yafetinize karışmayan, orucunuza karışan ama hukukunuza karışmayan, mescidinize karışan ama kazanmanıza, harcamanıza, çocuklarınızın eğitimine, sofranıza, ev tefrişlerinize, düğününüze, derneğinize, okumanıza, yazmanıza, meslek seçiminize karışmayan bir Allah kabul etmeyin. Hayatınızın bazı bölümlerine karışan, o bölümlerde söz sahibi olan varlıklar, efendiler, amirler bulmayın! diyor Rabbimiz.

Tüm bu uyarılara rağmen yine de bildiği gibi yaşamaya devam eden, Allah'ın hayat programına müracaat etmeyen, hayatını Allah'a sormadan yaşayan kimseler yarın bu nîmetlerin tamamından mahrum edilecektir. Nîmetin sahibi bilerek, nîmetin sahibine şükrederek, nîmetlerin sahibinin istediği hayatı yaşayanlar bu nîmetlerden çok daha güzellerinin içinde bir hayata, cennet hayatına kavuşurken, kâfirler tüm bu nîmetlerden mahrum bırakıldıkları gibi,

dayanılmaz azapların içine atılacaklardır. Kur'an'ın değişik yerlerinde Rabbimiz bu hususu anlatır.

Cehennemlikler cennetteki mü'minleri pınar başlarında, hûriler eşliğinde, ellerinde şaraplarla, birbirlerine girmiş, girift olmuş muz bahçeleri arasında, çağlayanların ortasında, baldan ırmakların, sütten nehirlerin kenarlarında zevk ü sefa içinde birbirleriyle kadeh alış-ve-rişlerini görünce bakın diyecekler ki:

"Cehennemlikler cennetliklere, "Bize biraz su veya Allah'ın size verdiği rızıktan gönderin" diye seslenirler, onlar da, "Doğrusu Allah dinlerini alay ve eğlenceye alan, dünya hayatına aldanan inkârcılara ikisini de haram etmiştir" derler."

(A'râf 50)

Ey mü'minler! Ey Allah'ın rahmetine ermişler! Ey yaşamaya hak kazanmışlar! Ne olursunuz, Allah aşkına şu içtiğiniz sularınızdan, şaraplarınızdan, şu içine gömüldüğünüz rızıklarınızdan, ballarınızdan, sütlerinizden, şaraplarınızdan, şerbetlerinizden, meyvelerinizden, üzümlerinizden, incirlerinizden, muzlarınızdan, elmalarınızdan, portakallarınızdan, bıldırcınlarınızdan, helvalarınızdan biraz da bizim tarafa gönderseniz, biraz da bizim tarafa dökseniz olmaz mı? Yandık, öldük, bittik, mahvolduk diye yalvaracaklar.

Mü'minler diyecekler ki onlara:

Size onlar haram kılındı. Allah bu yiyecekleri, bu içecekleri, bu rızıkları kâfirlere haram kıldı. Dünyadayken sizler bu nîmetlerden mü'minleri mahrum etmiştiniz. Ele geçirdiğiniz şeylerin hepsinin kendinize ait olduğunu zannediyordunuz. Bir türlü doymak bilmeyen bir tavırla mü'minlerin ellerindekileri de midenize yuvarlama çabası içindeydiniz. Kan emmeye bir türlü doymuyordunuz. Dünyanın nîmetlerini sömürmek için savaşlar yapmıştınız. Emperyalist ve sömürgeci emeller peşinde koşmuştunuz. İnsanların haklarına, insanların doğal servetlerine ipotekler koymuştunuz. İnsanlara zulmetmiş, işkenceler yapmıştınız. Dünyada insanların ölmesi, insanların aç kalması sizin için hiç önemli değildi. Yeter ki bizim karınlarımız şişsin, yeter ki biz yiyelim yeter ki biz doyalım diyordunuz. Dünyada insanları bu nîmetlerden mahrum bırakan sizlere Allah bu nîmetleri haram kılmıştır. Bizim bu nîmetleri size verme hakkımız yoktur. Çünkü Rabbimiz bunu bize yasaklamıştır diyecekler.

Evet işte nîmetlere şükrederek yaşayanların sonu ve de işte bu nîmetlerden sınırsızca istifade ederken nîmetlerin sahibini ve onun yasalarını unutarak bir hayat yaşayanların sonu budur.

Âyet-i kerîme bir de özellikle bize şunu anlatıyor ki, kendilerine yeryüzünde imkân verilenler, mal, mülk verilenler, ekonomik güç verilenler, sosyal güç verilenler, amirlik, müdürlük verilenler çok dikkat et-sinler. Allah bu verdikleriyle onları denemek, imtihan etmek için onlara bunları vermiştir. Zira mülkün sahibi Allah'tır. Kendilerine mülk verilenler ise o mülk üzerinde halifelik makamına getirilmiş insanlardır. Onlar acaba kendilerini vekil bilip o mülkün gerçek sahibinin arzularını mı yerine getirecekler? O mülkü, mülk sahibinin istediği biçimde mi kullanacaklar? Yoksa mülkün gerçek sahibini unutup kendilerini mülkün sahibi zannedip, kendilerinin vekil olduklarını unutup kendilerini asil zannedip, ulûhiyet haklarına egemenlik haklarına sahip zannedip o mülkte gerçek mülk sahibinin tasarrufu gibi mutlak bir tasarrufta mı bulunacaklar?

İşte Allah insanları ve toplumları bu konuda denemektedir, imtihan etmektedir. Dün bu nîmetler başkalarının elindeydi. Onlar denendiler bu nîmetlerle. Ya kaybederek ya da kazanarak onlar gittiler, şimdi biz varız hayatta. Şimdi bizler denenmekteyiz aynı nîmetlerle.

Öyleyse Allah için iyi düşünüp kulluğa yönelmek ve bu nîmetlerin şükrünü eda edecek tavırlar sergilemek zorundayız. Nîmetleri artırıp çoğaltmadan ve onlarla övünüp hava atmadan yana değil de, azaltabildiğimiz kadar azaltmadan yana, infaktan yana ve hesabını kolaylaştırmadan yana bir çabanın içine girelim. Rabbim kolay getirsin. Velhamdü lillahi Rabbi'l âlemin.